

[Undervisningsministeren.]

ske arbejde: en voksende uvilje mod kulturelle bevillinger. Man kan jo altid sige, at tiden ikke er inde. Sandheden er den, at man nu har nået et sådant trin i udviklingen, at der bør ske en ændring. De konservative har endogså understreget ønskeligheden af en nyordning, og der er derfor ingen logisk begrundelse for deres afvisning i dette tilfælde. Det er, synes jeg, det eneste rigtige, at en nyordning af skolen sker her i tinget gennem lovgivningen og ikke via finansudvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges med 84 stemmer mod 19; 4 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 1, således ændret, §§ 2—6, ændringsforslag nr. 2 og § 7, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om oprettelse af Statens kunstfond og Eckersberg-Thorvaldsenfondet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2341, udvalget betænkning i tillæg B. sp. 641).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om afgift for offentlig auktion m. m.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2370, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 641).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om offentlig auktion ved auktionsledere.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2370, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 641).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Udvalgets ordfører (Lars M. Olsen): Det er desværre ikke nogen enstemmig betænkning, der her foreligger fra udvalget angående forslag til lov om oprettelse af Statens kunstfond og Eckersberg-Thorvaldsenfondet. Som udvalgets ordfører skal jeg kort udtale, at socialdemokratiet og det radikale venstre vil kunne gå ind for det forslag, som den højtærede undervisningsminister fremsatte her for nogle måneder siden, hvorimod hverken det konservative folkeparti eller venstre kan yde forslaget deres støtte. Under udvalgsarbejdet har det endvidere vist sig, at der ikke kunne skaffes parlamentarisk dækning for det af den højtærede finansminister fremsatte forslag til lov om ændring i lov om afgift for offentlig auktion m. m. Det provenu, som skulle indkomme ved ændringen af denne lov, skulle bl. a. gå til finansiering af Statens kunstfond og Eckersberg-Thorvaldsenfondet. Som følge heraf har det været nødvendigt for den højtærede justitsminister at stille et ændringsforslag til forslag til lov om ændringer i lov om offentlig auktion ved auktionsledere. Til dette ændringsforslag, som går ud på en ny affattelse af lovforslaget, er der enstemmig tilslutning fra hele udvalgets side. Må jeg dernæst gøre nogle bemærkninger som ordfører for mit parti. Vi lagde jo nok mærke til, at den første behandling, lovforslaget fik, ikke var særlig velvillig. Jeg be-

[Lars M. Olsen.]

klager, at de Jensen-Brobyske synspunkter har haft så stærke fortalere indenfor venstre. Det ærede medlem var ikke selv medlem af udvalget, men i hvert fald hans ånd var det. Jeg vil heller ikke undlade at udtrykke beklagelse over, at det konservative folkeparti ligeledes har ment at måtte gå imod dette håndslag til kunstnerne. De to partier henviser til, at de forpligtelser, som det offentlige måtte have overfor kunsten og kunstnerne, må indfries ad sædvanlig bevilgningmæssig vej. Det kan lyde overmåde smukt, men en sådan udtalelse indeholder i virkeligheden ingenting. Denne mulighed har jo foreligget hele tiden, især siden daværende statsminister Staunings opfordring i 1942; den omtales bl. a. i det lille skrift, der udkom i anledning af kunstkommissionens nedsættelse. Statsministeriet rettede da til samtlige departementer en opfordring til ved opførelse af bygninger og lignende at søge kunstneriske formål tilgodeset. Altså, den mulighed har foreligget i hvert fald siden 1942, men der er ingen ting sket, og der ville formentlig ingen ting ske, hvis man fortsatte linien, sådan som venstre og det konservative folkeparti ønsker det. Ingen verdens ting vil der ske; beløbsmæssigt vil indsatsen kunne skrives med et eneste tal, nemlig et stort rundt nul.

Jeg har normalt meget stor respekt for det ærede medlem hr. Kristen Amby — som har fortalt mig, at han desværre ikke kan være tilstede her i dag. Som regel har man, i hvert fald har man ofte det indtryk, at de mere positive sider af en sag til syvende og sidst overmander det ærede medlem; men det har desværre ikke været tilfældet ved behandlingen af nærværende lovforslag. Jeg beklager det. Man kunne som sagt vente, at venstre ikke ville være med. Men jeg havde hele tiden håbet, at det konservative folkeparti ville overmande sig selv. Nu er det ikke sådan, at vi her fra folketingets side, overhovedet fra de offentlige myndigheders side, normalt giver os af med at kaste penge i grams til støtte for kunstnere eller tilsvarende formål.

Disse mennesker, disse grupper har — det har vi næsten allesammen i udvalget måttet erkende — altfor ofte måttet løbe panden imod en mur. Det har været meget svært at rejse penge til kulturelle bevillinger; fik

man endelig sådanne midler fremskaffet, var det altid meget små beløb, og som oftest blev de fileet bort af budgettet, når mere såkaldte finanskyndige mennesker skulle se på de opstillede tal. Det er som sagt mit indtryk, at det ville komme til at gå på præcis samme måde, hvis vi ikke nu, som det heldigvis sker, gennemførte undervisningsministerens forslag om oprettelse af Statens kunsthøjsskole.

Jeg gjorde under sagens første behandling nogle bemærkninger om den kunst, der mødte os forskellige steder i landet, og fremhævede især det strålende eksempel, som byen Aarhus har vist os på at placere kunsten. Jeg nævnte også nogle mindre gode eksempler; jeg pegede bl. a. på den skulpturelle opsætning i Tivoli. Det ærede medlem hr. Halfdan Hendriksen har ved en senere lejlighed gjort mig opmærksom på, at der netop i den pågældende park ved rejsningen af den store koncertsal er taget meget vidtgående kunstneriske hensyn, og jeg er tilbøjelig til at give det ærede medlem ret heri. Men det var heller ikke denne sal, jeg tænkte på, det var simpelthen de figurer, som er opstillet derovre. Jeg håber, at det ærede medlem, der, efter hvad jeg forstår, har en del at gøre med Tivoli, vil gøre sin indflydelse gældende, så at vi derovre får noget, der svarer nogenlunde til, hvad man kan kalde god kunst.

Jeg håber, at denne lov må indvarsle en ny æra. Nu har staten og forsåvidt også kommunerne ordet. Jeg håber, at de vil gøre brug af loven, så at den kan blive en løftestang. Det er et ja til kunstnerne, desværre ikke det fuldtonende ja, som man kunne have ønsket. Også de forskellige institutionsledere og lederne af de forskellige departementer må være klar over, at der påhviler dem et ansvar på dette område.

Af det materiale, der er tilgået udvalget fra ministerierne, fremgår det, at der tilsyneladende er et meget stort behov for disse penge. Jeg kan kun hilse det med tilfredshed og håbe, at man vil gøre brug af loven i overensstemmelse med bestemmelserne.

Udvalgsarbejdet har været meget langvarigt, men som allerede berørt desværre ikke tilsvarende resultatrigt.

Jeg skal med disse ord anbefale lovforslagets gennemførelse.

Finansministeren (Kampmann): Da det under udvalgsforhandlingerne har vist sig umuligt at samle flertal for det af mig fremsatte forslag om ændringer i lov om afgift for offentlig auktion m. m., tillader jeg mig, som jeg allerede har bebudet det i samråd med udvalget, at tage lovforslaget tilbage.

Formanden: Den højtærede finansminister har taget lovforslaget om ændringer i lov om afgift for offentlig auktion m. m. tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er lovforslaget bortfaldet og udgår dermed af forhandlingen.

Conrad Kofoed: Jeg skal ikke knytte mange bemærkninger til lovforslaget. Efter de oplysninger, der er indhentet under udvalgsarbejdet, er der ikke fremkommet noget, som har ændret den opfattelse, som jeg på mit partis vegne gav udtryk for ved første behandling.

Selve lovforslaget er ikke ændret siden da, bortset fra at dækningsbeløbet nu skal tages af statens løbende indtægter, altså over skatterne. Nu kan man nok sige, at i forhold til statens budget er det kun et lille beløb, der er beregnet til kunsthøjsskolen, men da det skal tages af skatterne, mener vi stadig i mit parti, at der til udsmykning af statens bygninger kan bevilges ad anden vej, således som vi har gjort rede for i betænkningen. Jeg mener, at man når som helst kan bevilge et beløb hertil, således som vi bevilger til andre formål. Det ærede medlem hr. Lars M. Olsen sagde, at så skete der ingenting. Vil det sige, at det ærede medlem mener, at der ikke kan bevilges et beløb hertil ad anden vej?

Det er blevet sagt, at staten må gå foran også på dette område, men det kan vel også siges, at nu laver staten atter en institution, som skal administrere og fordele. I bladet „Billedhuggeren“, organet for billedhuggerkunsten, stod der i februarnummeret en udtalelse, som jeg gerne vil citere — med formandens tilladelse:

„... hvorimod kunstforeningerne — som interessen i det hele taget — er i glædelig vækst. Men det overskud på familiebudgettet, som i tidligere tid blandt talrige kunstinteresserede i de fleste sam-

fundslag var til disposition for kunstindkøb, må nu vandre i statskassen.“

Altså, interessen er der, den skønnes at være tilstede, og spørgsmålet er så, om man ved at oprette Statens kunsthøjsskole kan støtte denne interesse. Her er det da, vi fra venstres side mener at der kan bevilges, uden at der etableres et særligt fond, når dette fond alligevel skal oprettes gennem skatterne.

Med hensyn til udsmykningen af kommunernes bygninger og ejendomme kan jeg ikke se, at der bliver flere midler til rådighed, fordi der oprettes et fond. Det var sådan set glædeligt, at det oplystes i et af de bilag, der er tilgået udvalget fra undervisningsministeriet, at skønt ministeriet principielt har været af den opfattelse, at den kunstneriske udsmykning af folkeskolerne måtte være en til kommunerne henlagt opgave, har man anset det for rimeligt for landsbyskolernes vedkommende at yde en vis hjælp. Selve tanken om, at det principielt må være en til kommunerne henlagt opgave, falder tildels sammen med det, jeg gav udtryk for ved første behandling.

Der står nemlig i lovforslagets § 1, stk. 3, at en del af rådighedsbeløbet vil kunne anvendes som tilskud til kommunale bygninger, altså en tilskudsordning, hvorved enkelte kommuner får noget tilbage af indbetalt statskat. Jeg tror, som jeg sagde ved første behandling, at det er noget, kommunerne skal have hånd i hanke med. Oprettelsen af Statens kunsthøjsskole er derfor efter vor opfattelse ikke den rigtige vej at gå, og iøvrigt har man også set, at forskellige kommuner har løst opgaven på en ganske udmærket måde, før der var tale om dette fond.

Oprettelsen af Eckersberg-Thorvaldsenfondet, som foreslås for at afhjælpe den økonomiske uret mod bildende kunstnere, der af forholdene tvinges til at afhænde deres værker til en billigere pris end den, værkerne senere viser sig at have, er en sympatisk tanke; men mon de 75 000 kr., som er foreslået, vil komme netop dem til gode, som har solgt værkerne, eller deres pårørende, således som forslaget må forudsætte, for det er jo ikke noget, der bare skal deles ud? Jeg må derfor sige, at en ordning som den, der praktiseres i

[Conrad Kofoed.]

Norge, en af kunstnerne selv administreret ordning, kunne synes bedre, men det har kommissionen ikke ønsket af foreslå, da man ikke mente, der her kunne føres en effektiv kontrol.

Selvom vi erkender den værdi, som de danske kunstnere tilfører vort samfund ved deres arbejde, mener venstre ikke, det er rigtigt, at man ad denne vej søger at oprette et fond, men man bør, som jeg sagde til at begynde med, ad almindelig bevillingsvej tilgodesee de forpligtelser, som det offentlige måtte have overfor kunsten. Vi kan derfor ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse. Hermed være ikke sagt noget om den ånd, hvori lovforslaget er affattet, som det ærede medlem hr. Lars M. Olsen var inde på, men vi finder det rigtigt ikke at medvirke til forslaget fremme.

Bruun de Neergaard: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Kristen Amby, er forhindret i at være tilstede i eftermiddag, skal jeg knytte nogle bemærkninger til de foreliggende lovforslag.

Det fremgår af betænkningen, at det konservative parti ikke kan være med til at gennemføre forslaget om Statens kunsthøjsskole og Eckersberg-Thorvaldsenfondet i den foreliggende skikkelse. Det, der i virkeligheden sker, er, at man skaber en bunden^v dispositionsbevilling, som den højtærede undervisningsminister har udtrykt sig.

Vi har i udvalget fået mange oplysninger og er også klar over, at der er meget stort behov for den kunstneriske udsmykning af statens bygninger; man kan i den forbindelse bare nævne, at der alene for forsvarsministeriet er anslået et årligt beløb på 300 000—400 000 kr. Vi er imidlertid bange for, at en ordning som den foreslåede fremfor at fastlægge statens kulturelle ansvar vel i nogen grad vil forflygtige dette. De bevilgende myndigheder vil for fremtiden kunne fristes til at henskyde sådanne opgaver til løsning gennem det foreslåede kunsthøjsskole fremfor at tage selvstændig stilling til opgaverne, selvom disse ikke for tiden kan løses gennem de bevillinger, der er til rådighed for kunsthøjsskolen, og selvom de økonomiske vilkår på det pågældende

tidspunkt kunne berettigede til en yderligere støtte end den, der gives til kunsthøjsskolen.

Dette må ikke forstås således, at vi ikke fra konservativ side vil vedstå os det kulturelle ansvar, staten har i en sag som denne. Vi mener, at hvis vi alle i det høje ting levede op til dette ansvar, ville støtten til kunsten og kunstnerne blive større og mere effektiv end den foreslåede.

Hvert enkelt ministerium, institution o. s. v. må kunne fremkomme med og har ligefrem pligt til at komme til de bevilgende myndigheder med deres ønsker i den henseende, og vi har jo i udvalget set, at der er mange ønsker. Vi mener, at den kunstneriske udsmykning og støtten til kunstnerne lige så godt og måske bedre kan løses gennem de løbende bevillinger i hvert enkelt tilfælde. Vi havde gerne medvirket til at oprette et virkeligt fond, hvor også private kunne få mulighed for at yde deres indsats, og vi håber, at de tanker, som vi har fremsat under første behandling og i udvalget, tanker, der går ud på, at man ved skattemæssige lempelser kunne opmuntre folk til at give bidrag til kunstneriske formål, må blive overvejet i det udvalg, som i øjeblikket arbejder med vore skatteproblemer.

Det forslag, vi her behandler, er jo ikke alene et spørgsmål om støtte til kunsten og kunstnerne, noget, som vi i og for sig kan billige og gerne vil støtte fra vor side, men det er også et spørgsmål om vor demokratiske stats ansvar overfor den fremtidige kulturelle udvikling i vort land. Forslaget giver en håndsrekning til kunstnerne, men løser ikke det sidste spørgsmål, statens ansvar overfor den kulturelle udvikling. Vi vil derfor ikke for øjeblikket medvirke til dette forslags gennemførelse.

Med hensyn til forslaget om ændringer i lov om offentlig auktion ved auktionsledere har man hidtil lønnet auktionslederne med en femtedel af statsafgiften i de tilfælde, hvor auktionen afholdes, og med 10 kr. for hver aflyst auktion. Det foreslås nu, at man fastsætter et mindsteverdier til auktionslederen i tilfælde af, at auktionen afholdes, på 35 kr., og at man forhøjer vederlaget for hver aflyst auktion til 25 kr. Under hensyn til prisudviklingen siden auktionslederlovens vedtagelse i 1935 og

[Bruun de Neergaard.]

til det ofte betydelige arbejde, der er forbundet med at iværksætte en auktion, kan jeg anbefale dette forslag til vedtagelse, sådan som det vil komme til at foreligge efter vedtagelsen af den højtærede justitsministers ændringsforslag.

Tidligere har det vel været lidt svært og måske lidt langsomt at få afhændet løsøre på auktion, fordi vedkommende auktionsleder gerne ville samle noget sammen til en virkelig auktion. Jeg håber ikke, at den foreslåede ændring vil medføre, at man holder auktion over næsten ingenting, for indførelsen af mindstevederlag betyder, såvidt jeg kan se, for almindeligt løsøre, at det vil blive en belastning for rekvirenterne, i hvert fald indtil en samlet købesum på op mod 4 375 kr. Det må derfor være et håb for dem, der har brug for at sælge ved auktion, at auktionslederen ikke må udnytte den håndsrækning, der her gives ham, til at belaste de rekvirenter, der skal have solgt noget ved auktion.

Johs. Christiansen: Efter min opfattelse er det ikke nogen ringe ting, at samfundet drager omsorg for, at der gives kunstnerne store og inspirerende opgaver. Kunstnernes lod er navnlig i et lille land ofte både hård og bitter. Også af hensyn til denne kendsgerning må det foreliggende lovforslag efter min opfattelse hilses med tilfredshed. Men der er vidererækkende hensyn at tage. Det er af stor opdragende værdi, at vejen mellem kunsten og folket gøres så kort, som det på nogen måde er muligt. Til løsningen af dette problem giver det foreliggende lovforslag et værdifuldt bidrag.

Der kunne være god grund til at gå i rette med venstre og konservative for den stilling, som disse to partier tager, men er det ulejligheden værd? De to partier henviser til noget, der har været prøvet; det gav ingen resultater, og det ved de to partier så udmærket god besked med. Da de ikke desto mindre nægter deres medvirken til det, der nu foreslås, må det være et udtryk for, at de i virkeligheden vender en kold skulder til de gode hensigter, som de iøvrigt søger at vedkende sig.

Jeg skal med disse få bemærkninger anbefale lovforslaget til vedtagelse. Jeg har været glad ved at kunne medvirke til at få

dette forslag igennem. Det er mit håb, at det går igennem. Opgaven vil dermed være løst på en måde, som er vort samfund værdig, og til denne løsning har vi meget gerne villet medvirke.

Undervisningsministeren (Bomholt): Det er 20 års problemdebat på dette område og ustandselige bestræbelser fra kunstnernes side, som nu finder en rimelig løsning. Det var kunstnernes fælles vandring til Christiansborg, der gav sagen det afgørende puf. Kunstnerne blev fra alle politiske sider modtaget med venlighed. Jeg nedsatte en alsidig sammensat kommission, og den har stillet dette forslag. Jeg takker socialdemokratiet og det radikale venstres ordførere for deres tilslutning, og jeg beklager, at man ikke fra venstres og konservativ side har kunnet tilslutte sig forslaget. Jeg synes, at de fremførte betænkeligheder og argumenter er af meget spinkel karakter.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker udvalget for indstillingen vedrørende det af mig fremsatte forslag. Jeg er opmærksom på de bemærkninger, det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard fremsatte. Vi skal følge problemet i justitsministeriet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om Statens kunsthøjsskole og Eckersberg-Thorvaldsenfondet.

§§ 1—4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Derpå foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om offentlig auktion ved auktionsledere.

Ændringsforslaget om en ny affattelse af lovforslaget og §§ 1 og 2 i den således ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Udvalget angående forslag til lov om ekspropriation af visse arealer m. v. til brug ved forsøgsvirksomhed i forbindelse med den fredelig udnyttelse af atomenergien har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om banker har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om sygeplejersker har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om yderligere forlængelse af lov om bemyndigelse til opretholdelse af en dansk styrke i udlandet har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingsmand Aksel Larsen har meddelt mig, at han ønsker til stats- og udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Påtænker regeringen noget initiativ til løsning af spørgsmålet om de islandske håndskrifter?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes mandag den 14. maj kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede.

2) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til oplæring m. v.).

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ekspropriation af visse arealer m. v. til brug ved forsøgsvirksomhed i forbindelse med den fredelige udnyttelse af atomenergien.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om afvikling af told [af Viggo Starcke].

5) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om overførelse af varer fra bunden liste til friliste [af Tholstrup m. fl.].

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 16³⁵.

103. møde.

Mandag den 14. maj kl. 14.

Formanden: I skrivelse af 11. maj meddeler minister Ernst Christiansen, at han ønsker på udenrigsministerens vegne her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks ratifikation af overenskomsten af 11. april 1955 om Den internationale Finansieringsinstitution.

Ved medlemmer af folketinget Fibiger og Ellen Poulsen er modtaget en henvendelse fra en række overlæger og reservelæger ved gynækologiske og kirurgiske afdelinger i København indeholdende en protest mod en udvidelse af mødrehjælpsinstitutionernes beføjelser i henhold til svangerskabslovgivningen.

Genpart af henvendelsen er omdelt til tingets medlemmer.

Udenfor dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede minister Ernst Christiansen, for at han kan fremsætte det i dag anmeldte forslag til folketingsbeslutning.

Minister Ernst Christiansen: Hermed har jeg den ære på udenrigsministerens vegne for det høje ting at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks rati-*